

CO DĚLAT, KDYŽ POJIŠŤOVNA DLUŽÍ

Mgr. Irena Lazurová

advokátka, Praha

Článek poskytuje informace o způsobech, jak řešit pohledávky zdravotnických zařízení za zdravotními pojišťovnami. Podává rovněž, jaká jsou úskalí a náklady případných soudních sporů s pojišťovnami.

Klíčová slova: pojišťovna, zdravotní pojištění, úhrada zdravotní péče.

Med. Pro Praxi 2006; 2: 97–98

Úvod

Vztah mezi zdravotnickým zařízením (ZZ) a pojišťovnou je vztah dvou smluvních partnerů, podnikatelů, kteří se dobrovolně zavázali k jistým vzájemným právům a povinnostem, a to v režimu čistě obchodním se specifickými rysy právě pro podnikání v oblasti poskytování zdravotní péče. Povinností ZZ je poskytovat zdravotní péči a povinností pojišťovny je tuto péči včas a řádně uhradit. Poruší-li jedna ze smluvních stran své povinnosti, je druhá oprávněna domáhat se nápravy a zároveň jí vznikají nároky z titulu porušení povinnosti jako např. nárok na úrok z prodlení z výše dlužné částky, náhradu škody atd. Včasnou a řádnou úhradou je, když ZZ dostane na svůj účet fakturovanou částku v termínu splatnosti dle daňového dokladu (faktury), když termín splatnosti musí být v souladu se smlouvou ve znění jejích dodatků, popř. obecnou rámcovou smlouvou či vyhláškou o výsledcích dohodovacího řízení pro předmětné období.

Prodlení pojišťoven s úhradou je dlouhotrvající jev. Jedním z důvodů, pominu-li ekonomická a politická hlediska, je právě nedůslednost ZZ jako věřitele při ochraně svých práv a domáhání se svých nároků. ZZ je oprávněno prvním dnem po splatnosti faktury přistoupit k vymáhání dlužné částky, když toto právo mu účelně (tak, aby byl nárok úspěšně přiznan soudem) svědčí po dobu 4 let od prvního dne po splatnosti. ZZ je tedy oprávněno vymáhat dlužnou částku 4 roky starou. Již od prvního dne prodlení se dlužná částka navyšuje o úroky z prodlení, jejichž výše je dána nařízením vlády č. 142/1994 Sb., v platném znění: „Výše úroků z prodlení odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou, zvýšené o sedm procentních bodů. V každém kalendářním pololetí, v němž trvá prodlení dlužníka, je výše úroků z prodlení závislá na výši repo sazby stanovené Českou národní bankou a platné pro první den příslušného kalendářního pololetí,“ nebo smlouvou. Je nutné ještě upřesnit, že v případě prodlení vzniklého do 28. 4. 2005 se úroky z prodlení počítají dle staré právní úpravy ve výši dvojnásobku diskontní sazby ČNB ročně z dlužné částky.

Každá činnost nese své náklady. Za účelem optimalizace vymáhání lze doporučit ZZ postup, který

bude zprvu snahou o smírné řešení prodlení. To spočívá v upomenutí pojišťovny o úhradu dlužné částky nejlépe doporučeným dopisem, kdy v textu bude obsažena identifikace neuhrazené faktury, dlužná částka rozepsaná na jistinu (fakturovanou částku) a příslušenství (úroky z prodlení), výzva k její úhradě a náhradní termín pro úhradu. Úroky z prodlení budou specifikovány asi následovně „společně s jistinou uhradte úroky z prodlení ve výši jdoucí od prvního dne prodlení do zaplacení.“ Jejich finální výše je pak na termínu úhrady dlužné částky, výši úroků by si tedy měla spočítat sama pojišťovna a ZZ následně vystaví daňový doklad na úroky z prodlení. Takto by se postupovalo v případě, že by pojišťovna na výzvu dlužnou částku uhradila.

Neuhradí-li pojišťovna dlužnou částku ani ve lhůtě, která jí bude ve výzvě dle předchozího nově stanovena, je ZZ oprávněno se se svým nárokem obrátit na soud. Žalobou bude požadovat úhradu dlužné částky (jistiny) a úroků z prodlení (příslušenství) a náhrady nákladů soudního řízení.

Vedení soudního sporu

V prvopočátku bude spor pro ZZ znamenat náklady na případné zajištění právního zastoupení (není povinné), soudní poplatek ve výši 4 % z jistiny, čas na zajištění důkazních listin (faktur, výzev k úhradě, doručenek od faktur aj.) a na spolupráci s právním zástupcem (advokátem). Pro účely správné specifikace nároku a sepsání žaloby doporučuji se obrátit na advokáta nebo jiného právníka. V případě plného úspěchu ve sporu (který lze s ohledem na nespornost částky předpokládat) získá ZZ své náklady z větší části zpět (soudní poplatek, soudem přiznané náklady právního zastoupení), když náklady na čas, pořizování kopií atd. mohou být pokryty z přiznaných úroků z prodlení s úhradou, které by jinak ZZ nevymáhalo.

Žaloba se podává u soudu, který je místně příslušný sídla centra pojišťovny (např. VZP je žalována u Obvodního soudu pro Prahu 3). Časově jde o proces déletrvající, když je nutné počítat s tím, že první instance bude ukončena v průměru do doby půl až jednoho roku (po celou tu dobu plynou úroky z prodlení z dlužné částky a staví se běh 4leté promlčecí

lhůty). Odvolá-li se jedna z procesních stran (tedy buď ZZ, nebo pojišťovna) proti prvnímu rozhodnutí soudu, může se celý proces protáhnout až na 2 roky. Nicméně stávající trend a posilování stavu soudců vede spíše ke zkrácení této lhůty.

Cílem soudního jednání je dosáhnout vydání rozhodnutí soudu, které uloží pojišťovně uhradit dlužnou částku a úroky z prodlení a náklady soudního řízení. Lze předpokládat, že pojišťovna jistinu po podání žaloby uhradí, neboť si je vědoma své povinnosti, byť ji záměrně neplnila. Poté se postupuje tak, že se žaloba vezme v části zpět, nicméně se pokračuje až do konečného rozhodnutí soudu o přiznání úroků z prodlení a náhrady nákladů řízení, tedy v případě, že pojišťovna nebude tak rozumná a neuhradí všechny oprávněné nároky ZZ.

Po získání rozhodnutí soudu, neuhradí-li pojišťovna všechny přiznané nároky ve lhůtě stanovené soudem, lze přistoupit k vymáhání přiznané částky a exekučních nákladů formou exekuce. Nedomnívám se však, že by pojišťovna byla ochotna takovýto proces absolvovat až do konce, neboť si je vědoma širokých možností exekutora na vymožení dlužné částky např. srážkou z účtů apod. Postavení věřitele, ZZ, je tedy v procesu soudního sporu silnější a s vědomím svého práva by mělo ZZ trvat na všech svých nárocích, tedy jistině, úrocích a nákladech na vymáhání dlužné částky.

Jak by mohly pojišťovny reagovat?

To je otázka, na kterou odpověď nelze zcela předvídat. S ohledem na to, že není vůbec obvyklé, aby ZZ vymáhalo dlužné částky, a to ani smírnou ani soudní cestou, natož aby vymáhalo úroky z prodlení, je nutné počítat s tím, že pojišťovny nebudou takovýmto ojedinelým postupem vůbec nadšeny. Jejich právem je kontrolovat prováděnou péči ve ZZ, správnost vyúčtování atd. Počet a důkladnost těchto kontrol není omezená. Je také právem pojišťovny neprodlovat končící smlouvu mezi ní a ZZ nebo (byť po pozitivním výběrovém řízení) smlouvu neuzavřít vůbec (v tomto případě třeba při změně formy podnikání atd.). Není tedy ode mě úplně fér tvrdit, že postup, byť zcela oprávněný ze strany ZZ s cílem vymoci své nároky, je zcela bez rizika. V tomto případě nejde o riziko právní, tedy

neúspěch ve sporu, ale spíše o riziko faktické, ohrožující podnikatelskou činnost ZZ, její bezproblémový výkon a budoucí předpoklady její existence. Je to samozřejmě velmi individuální věc k posouzení a vyhodnocení celého procesu vymáhání lze učinit právě pouze s přihlédnutím k výše uvedeným rizikům tak, aby legální cesta ZZ k dosažení cíle nebyla zároveň začátkem cesty k problémům.

Nedomnívám se, že by pojišťovny přistoupily k nějakým restrikcím v důsledku toho, že ZZ bude vymáhat své pohledávky, neboť i pojišťovna pochopí důvod takovéto činnosti a je zároveň seznámena s těžkostmi na straně ZZ v důsledku prodlení s úhra-

dou. Rozhodně se dále nedomnívám, že by si dovolila jakýkoliv takový postup praktikovat vůči ZZ, která se domáhají svých práv. Tím chci říci, že nebude-li vymáhání pohledávek akcí jednoho ZZ, ale soustavnou a důslednou činností všech ZZ ve smyslu „v množství je síla“, lze předpokládat spíše nápravu platební morálky pojišťovny, neboť jakékoliv spory a obrana ZZ proti prodlení znamenají vícenáklady na straně pojišťovny.

Závěr

S ohledem na výše uvedené lze doporučit dohodu o shodném postupu více ZZ v okrese, zvolit si jed-

notné právní zastoupení a postupovat koordinovaně. Zvolit proces vymáhání v jednotlivých stádiích prodlení a soustavně, průběžně a důsledně se domáhat svých nároků. Domnívám se, že „upomínková či žalobní smršť“ vyvolá na straně pojišťovny snahu o nalezení optimálního řešení problému prodlení s úhradou.

Převzato ze Zdravot. právo v praxi; 2006; 1: 7–8

Mgr. Irena Lazurová

advokátka, Praha
Krakovská 1256/24, Praha
e-mail: lazurova@akmajer.cz